

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 31.

V Ljubljani, 4. velikega srpana 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsja. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Vzporod XVII. glavne skupščine »Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev«. — V Pulji — Naš denarni zavod. — Deželna učiteljska skupščina v Ljubljani. — VII. štajerska dež. učiteljska skupščina. — Učiteljske konferencije u Voloskem. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Vzporod

XVII. glavne skupščine »Zaveze avstr. jugoslov. učitelj. društev«

dne 13., 14. in 15. avgusta 1905 l. v Pulju.

I. V nedeljo, dne 13. avgusta.

1. Ob 3. uri popoldne: Seja upravnega odbora v prostorih »Čitaonice«.

Dnevni red:

- a) Poročilo o delovanju vodstva »Zaveze«;
- b) določitev poročila za delegacijo;
- c) predlogi in nasveti.

II. V ponedeljek, dne 14. avgusta.

2. Ob 8. uri dopoldne: Zborovanje delegacije v dvorani »Hotela Belvedere«.

Dnevni red:

- a) Predsednik otvori zborovanje;
- b) tajnikovo poročilo o delovanju »Zaveze« in »Zavezinih« društev;
- c) poročilo računskih pregledovalcev za leto 1904. (§ 15. pos. r.);
- d) blagajniško poročilo;
- e) volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. pos. r.);
- f) določitev letnih doneskov »Zavezinih« članov (§ 7. lit. a »Zavez.« pr.);
- g) določitev vzporoda za glavno zborovanje (§ 24. »Zav.« pr.);
- h) določitev časa prihodnji XVIII. glavni skupščini »Zaveze« (§ 22. »Zav.« pr.);
- i) volitev vodstva in upravnega odbora »Zaveze« (§ 11. in 12 »Zav.« pr.);
- j) predlogi in nasveti.

2. Točno ob 2¹/₄ uri popoldne ogledovanje c. in kr. mornarskega arzenala in bojne ladje po dovoljenju c. in kr. poveljništva morn. arzenala.
3. Ob 5. uri popoldne ogledamo areno — rimski ampfiteater.

III. V torek, dne 15. avgusta.

1. Ob 8. uri dopoldne:

Glavno zborovanje

- po vzporodu, ki ga določi delegacija v dvorani »Hotela Belvedere«.
2. Ob 12. uri: Banket na vrtu »Hotela Belvedere«. Kuvert brez pijače velja 3 K.
 3. Točno ob 3. uri popoldne izlet na Brione na posebnem tenderju, ki ga nam brezplačno da v porabo c. kr. pristaniščni admiralat.

IV. V sredo, dne 16. avgusta.

- Ob 4. uri popoldne odhod iz Pulja na Reko s parobrodom »Ugarsko-Hrvatskog dioničkog pomorskog parobrodarskog društva«. Vožnja velja v III. razredu 2-20 K, v II. pa 4-40 K. Na razpolago nam je samo ta zveza.

Za XVII. glavno skupščino so zglāšene sledeče razprave, predlogi in resolucije:

1. Početki slovanskega šolstva v Istri v jožefinski dobi. Poročevalec gosp. prof. dr. Fran Ilešič.
2. Učiteljski stan — najlepši stan. (Študija slovanskega učitelja ob jezikovni meji.)
Stavki: Ob jezikovni meji naj delujejo najboljše učiteljske osebe. 2. Ob jezikovni meji naj skrbi učitelj v prvi vrsti za svoj ugled. 3. Ob jezikovni meji zbudaj učitelj v šoli in zunaj šole pravi domoljubni slovanski čut ter krepki slovanske korporacije (društva, zadruga.) 4. V šoli in izven nje bodi pravičen v jezikovnih in narodnih vprašanjih. Poročevalec gosp. Ivan Lapajne, ravnatelj v Krškem.
3. O peticiji na državni zbor za izboljšanje gmotnega polo-

žaja ljudskega učiteljstva. (Za preuredbo § 55. državnega ljudsko-šolskega zakona potom državne legislative.) Poročevalec gosp. Pavel Plesničar, nadučitelj v Marzighah pri Kopru.

4. O odpravi krajevnega plačilnega sistema v Istri. Poročevalec gosp. Miroslav Anžlovar, učitelj-voditelj v Boljuncu.

5. Resolucije. Utemeljuje gosp. Iv. Šega, učitelj v Šmartnu.

I. Slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo, zbrano v Pulju na glavni skupščini »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« protestuje proti nezakonitemu postopanju laške gospodovalne stranke glede ljudskega šolstva hrvaškega in slovenskega naroda v Istri;

II. zahteva od c. k. vlade pravično uravnavo hrvaškega in slovenskega ljudskega kakor tudi srednjega šolstva;

III. naroča vodstvu »Zaveze«, da poda slovanskim klubom avstr. državnega zbora jasno sliko vsega istrskega šolstva s prošnjo, da naj smatrajo to vprašanje kakor glavno točko slovanske vzajemnosti.

6. Predlog: V prihodnjem letu zboruj »Zaveza« na Koroškem. Utemeljuje gosp. Iv. Lapajne, ravnatelj v Krškem.

Vodstvo »Zaveze«:

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

V Pulj!

Bliža se naš praznik, naš dan!

Letos nas kliče glas skupnosti in stanovske zavednosti tja med trpeče istrske tovariše. Zanimiv bo naš pohod. Tam na jugu istrskega polotoka stoji Pulj kot ogromna Gigantova pest, da razbije sovražnikovo silo, ako bi se bližal obali našega domovanja. Kar hrani zanimivost to starodavno mesto, vse nam bodo v pogled. Svobodno nam bodo iznad trdnjaviških zidin plavali pogledi po sinjih valovih Jadranskega morja — v daleko in lepo svobodo nam bodo hrepenele želje, ko se bodo navduševala naša sreča ob idealih in ob pridobljenih pravicah, ko se bodo jčila za boje, ki nas čakajo v prihodnjih dneh.

Naprednega učiteljstva ni treba siliti k „Zavezinih“ skupščinam. Napredno učiteljstvo ve samo, kaj je njegova dolžnost, zatorej pohiti zmeraj z radostjo tjakaj, kjer se zbira učiteljski parlament. Vsak tak sestanek je združen z mnogimi žrtvami, ki so razumljive, ako preudarimo, v kakem gmotnem položaju živi vse naše učiteljstvo. Zato pa je temu učiteljstvu v toliko večjo čast, da prihiti vsako leto v tako impozantnem številu k „Zavezinih“ skupščinam. Stanovska zavednost premaga vsako zapreko in stanovska zavednost je dokaz krepke življenske sile našega stanu!

Vzpored letošnje „Zavezine“ skupščine, ki ga prijavljamo na prvem mestu, je jasna priča resnosti in pomembnosti naših sestankov in je obenem tudi dokaz preudarnosti in zavednosti „Zavezine“ vodstva.

Letošnja skupščina pa je važna zlasti zategadelj, ker prinesemo svojim istrskim tovarišem in prijateljem bodrila in opore, da ne omagajo v težkem boju za ugled in kruh. Pridemo tjakaj, da povemo istrskemu učiteljstvu, da so simpatije vsega naprednega učiteljstva na njegovi strani in da ima najboljšo zaslonbo v svojih tovariših in v lastni organizaciji. Zato obeta donesti naš letošnji sestanek veliko moralnega uspeha in utegne imeti lepe posledice.

Pridite vsi, ki vas vnema prava stanovska zavednost in ki vam je pri srcu napredek šolstva in lastnega stanu!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca malega srpana 1905 K 113.819·35.

Ob sklepu I. polletja 1905 je stanje sledeče:

1. gotovina	686·54 K	1. deležne vloge	5.109·32 K
2. naložen denar	200— »	2. hranilne vloge	33.361·01 »
3. dana posojila	38.266·31 »	3. rezervni fond	264·70 »

Na hranilne vloge je za I. polletje kapitalizovanih 553·49 K obresti.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Deželna učiteljska skupščina v Ljubljani.

II.

Prvi oddelek našega članka pod tem naslovom se končuje z besedami: Kjer ni kruha, ni delavcev. Tudi pri nas je tako, le s to razliko, da so delavci, ki pa imajo toliko kruha, da ga je za življenje premalo, za smrt preveč. In to je hiranje! Prav resnično je, da učiteljstvo hira v pravem pomenu besede. Delati se ne brani učiteljstvo, zahteva le, da se mu da primerna plača za težko in odgovorno delo. Temeljne plače učiteljev so tako sramotno nizke, da se dajo primerjati (presegajo jih ne!) edinole še s plačami srednje dobro plačanih hlapcev in drugih težakov. To je nekaj nezaslišano krivičnega in brezkončno sramotnega in poniževalnega. Ako bodo naši znanjci pisali zgodovino na podlagi dejanskih okolnosti o kulturnem delu avstrijskih narodov in posebej še slovenskega in hrvaškega naroda ter o najsplošnejših kulturnih delavcih, učiteljih, bo treba zapisati v to zgodovino z velikimi črkami in najbolj črnim črnilom žalostne, a resnične besede: Delali so v potu svojega obraza ti delavci od zore do mraka, od mraka do dne na vseobčem kulturnem polju, toda plačani so bili slabejše kakor tistega časa težaki in hlapci. Ta zgodovinska resnica ne bo sramota za nas, temveč za tiste, ki vladajo pri zelenih mizah, ki za dobro plačilo služijo oltarju in ki s političnim slepilom odvrčajo ljudstvo od pravega spoznavanja, mišljenja in pravega kulturnega napredka.